

Rolnummers 639-649
Arrest nr. 7/95 van 2 februari 1995

A R R E S T

In zake : de beroepen tot vernietiging van de artikelen 369 tot 375 en van de artikelen 391 tot 401 van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, ingesteld door de n.v. Solvay en anderen en de n.v. Bru Chevron en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters L.P. Suetens, H. Boel, L. François, P. Martens, J. Delruelle, G. De Baets, E. Cerexhe en H. Coremans, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 14 januari 1994 ter post aange-tekende brief en ter griffie is ingekomen op 17 januari 1994, is beroep tot vernietiging van de artikelen 370 tot 375, die hoofdstuk II van boek III vormen, alsook van de artikelen 391 tot 401, die hoofdstuk X van boek II vormen, van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur (*Belgisch Staatsblad* van 20 juli 1993, tweede uitgave) en, in ondergeschikte orde, een vordering ertoe strekkende de in het verzoekschrift gepreciseerde prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen te stellen, ingesteld door :

- de naamloze vennootschap Solvay, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Elsene, Prins Albertstraat 33;
- de naamloze vennootschap naar Frans recht Vittel, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Vittel (Frankrijk);
- de naamloze vennootschap naar Frans recht Générale de grandes sources, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Parijs (Frankrijk), rue de Courcelles 18;
- de naamloze vennootschap Société générale de grandes sources belges, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Etalle, rue du Bois 1, zoning de Ganiauffet;
- de naamloze vennootschap naar Frans recht Compagnie fermière de l'établissement thermal de Vichy, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Vichy (Frankrijk), avenue Eisenhower 13;
- de naamloze vennootschap naar Frans recht Société commerciale d'eaux minérales du bassin de Vichy, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Saint-Yorre (Frankrijk), avenue des Sources 70;
- de naamloze vennootschap naar Frans recht Eaux minérales d'Evian, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Evian (Frankrijk), avenue des Sources 22;
- de naamloze vennootschap Aqua Benelux, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Sint-Lambrechts-Woluwe, Broquevillelaan 12;
- de naamloze vennootschap Kaneka Belgium, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Westerlo-Oevel, Nijverheidsstraat 16;
- de naamloze vennootschap naar Frans recht Pierval, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Pont-Saint-Pierre (Frankrijk), usine de Pont Saint-Pierre,
die alle woonplaats hebben gekozen te Sint-Gillis, Henri Wafelaertsstraat 47-51.

Die zaak is ingeschreven onder het nummer 639 van de rol.

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 18 januari 1994 ter post aange-tekende brief en ter griffie is ingekomen op 20 januari 1994, is beroep tot vernietiging ingesteld, in hoofddorde, van de artikelen 369 tot 401 van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur en, in ondergeschikte orde, van de artikelen 369, 2° tot 6°, 370 tot 375, 389, 3°, 4° en 5°, en 401, 1°, van dezelfde wet, door :

- de naamloze vennootschap Bru Chevron, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Stoumont (Chevron), rue Bru 2;
- de naamloze vennootschap Spa Monopole, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te 4900 Spa, rue Auguste Laporte 34;
- de naamloze vennootschap Spontin, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te 5530 Spontin-Yvoir, rue des Rivières 30.

Die zaak is ingeschreven onder het nummer 649 van de rol.

Bij arrest nr. 55/94 van 6 juli 1994, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 10 augustus 1994, heeft het Hof de afstand van de vorderingen tot schorsing, ingesteld door dezelfde partijen tegen dezelfde wettelijke bepalingen, toegewezen.

II. De rechtspleging

Bij beschikkingen van 17 januari 1994 en 20 januari 1994 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel in elke zaak aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 26 januari 1994 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft voorzitter M. Melchior de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 12 februari 1994.

Van de beroepen tot vernietiging is kennisgegeven aan de in artikel 76, § 4, van de organieke wet bedoelde overheden en van de beschikking tot samenvoeging aan dezelfde overheden en aan de verzoekende partijen bij op 15 februari 1994 ter post aangetekende brieven.

Memories zijn ingediend door :

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij ter post aangetekende brief die op 29 maart 1994 ter griffie is ingekomen;

- de Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, bij op 5 april 1994 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 27 mei 1994 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 639, bij op 28 juni 1994 ter post aangetekende brief;

- de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 649, bij op dezelfde dag ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 28 juni 1994 en 21 december 1994 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 14 januari 1995 en 14 juli 1995.

Bij beschikking van 29 juni 1994, gelet op de wet van 3 juni 1994 tot wijziging van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, heeft het Hof elke partij verzocht een aanvullende memorie in te dienen.

Van die beschikking is kennisgegeven bij op 6 juli 1994 ter post aangetekende brieven.

Aanvullende memories zijn ingediend door :

- de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 649, bij op 31 augustus 1994 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, bij op dezelfde dag ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 21 september 1994 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 3 november 1994.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 22 september 1994 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 3 november 1994 :

- zijn verschenen :

. Mr. L. Simont, advocaat bij het Hof van Cassatie, en Mr. N. Cahen, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 639;

. Mr. G.A. Dal en Mr. Fr. Tulkens, advocaten bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partij Bru Chevron;

. Mr. B. Asscherickx en Mr. I. Cooreman, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

. Mr. P. Van Orshoven, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers E. Cerexhe en H. Boel verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. Onderwerp van de bestreden bepalingen

1. De bestreden artikelen maken deel uit van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur. De artikelen 370 tot 375 vormen hoofdstuk II van boek III van die wet en luiden als volgt :

« Art. 370. Voor de toepassing van dit hoofdstuk worden als dranken beschouwd de volgende categorieën dranken :

- alle soorten water, mineraalwater of niet, verpakt om te worden verkocht als drank wanneer het geen prik bevat, hierna genoemd plat water;
- alle soorten water, mineraalwater of niet, verpakt om te worden verkocht als drank wanneer het prik bevat en dat hierna spuitwater genoemd wordt;
- de limonades en andere alcoholvrije frisdranken (met uitzondering van siropen en limonades op basis van cola), die hierna andere limonades worden genoemd;
- de limonades op basis van cola, die hierna cola worden genoemd;
- bier, met inbegrip van alcoholvrij bier;
- wijn (schuimwijn of andere), andere gegiste dranken (al dan niet mousserend) en de intermediaire produkten met inbegrip van alcoholvrije wijn;
- niet-gedenatureerde ethylalcohol met een alcoholgehalte van minder dan 80 volume % en alcoholische dranken;
- fruitsap of groentesap alsook vruchtennectar;
- melk en vloeibare melkprodukten, met inbegrip van vloeibare yoghurt en kefir.

Art. 371. Alle verpakkingen van bier, spuitwater, cola of andere limonades, die in het verbruik gebracht worden, zijn onderworpen aan een milieutaks vastgesteld op 15 frank per liter met een minimum van 7 frank per verpakking.

Art. 372. Wanneer de verpakking onderworpen is aan een stelsel van statiegeld, om te worden hergebruikt volgens de drie hierna bepaalde voorwaarden is zij vrijgesteld van de bij artikel 371 bepaalde milieutaks.

1° De belastingplichtige moet het bewijs leveren dat de verpakking herbruikbaar is, dit wil zeggen dat ze minstens zevenmaal opnieuw gevuld kan worden en dat de verpakkingen die via het statiegeldsysteem werden teruggenomen inderdaad ook opnieuw gebruikt worden;

2° het bedrag van het statiegeld wordt vastgesteld op ten minste :

- 7 frank voor de verpakkingen van meer dan 50 centiliter;
- 3,5 frank voor de verpakkingen met een inhoud van minder dan of gelijk aan 50 centiliter;

3° op de verpakking moet een duidelijk zichtbaar kenteken voorkomen, waaruit blijkt dat ervoor statiegeld wordt gevraagd en dat zij herbruikbaar is. De Koning bepaalt de voorwaarden waaraan dat kenteken moet voldoen.

Art. 373. Wanneer de verpakking niet voldoet aan de voorwaarden bepaald in artikel 372, kan ze, voor een gegeven kalenderjaar, genieten van de vrijstelling van de milieutaks bepaald in artikel 371 voor zover de belastingplichtige het bewijs levert dat aan alle voorwaarden vermeld in §§ 1 en 2 werd voldaan tijdens de referentieperiode van 12 maanden eindigend op de voorafgaande 30 september.

Bij wijze van overgang is de in aanmerking genomen referentieperiode voor het kalenderjaar 1994 de periode van zes maanden eindigend op 28 februari 1994 zowel voor de hergebruik- als voor de recyclagepercentages.

§ 1. Eerste voorwaarde : de volgende hergebruikpercentages moeten worden bereikt :

a. Voor de verpakkingen van spuitwater, cola en bier :

Indien voor de betrokken globaal beschouwde categorie het gemiddelde hergebruikpercentage aangegeven in de onderstaande tabel wordt bereikt voor het totale volume dranken die in het verbruik worden gebracht, wordt

elke belastingplichtige geacht deze voorwaarde te vervullen.

Categorie drank	Hergebruikpercentage dat tijdens de referentieperiode moet worden bereikt om te genieten van de vrijstelling tijdens het aangegeven burgerlijk jaar				
	1994	1995	1996	1997	1998
Sputwater	44	48	52	56	60
Cola	44	48	52	56	60
Bier	94	94	94	95	95

In het tegenovergestelde geval wordt iedere belastingplichtige of groep van belastingplichtigen geacht deze voorwaarde te vervullen voor de betrokken categorie van dranken indien het hergebruikpercentage dat hij bereikt tijdens de referentieperiode minstens gelijk is aan datgene dat in de bovenstaande tabel is vastgesteld.

b. Voor de verpakkingen van andere limonades :

Om voor het kalenderjaar 1994 van de vrijstelling te genieten, moet het gemiddelde hergebruikpercentage bereikt door de belastingplichtige of groep van belastingplichtigen tijdens de referentieperiode op zijn minst gelijk zijn aan het gemiddelde hergebruikpercentage dat hij in 1991 heeft gerealiseerd.

Om tijdens de volgende jaren van de vrijstelling te genieten, moet iedere belastingplichtige of groep van belastingplichtigen, tijdens de referentieperiode een gemiddeld hergebruikpercentage bereiken dat minstens gelijk is aan datgene dat wordt verkregen door het hergebruikpercentage van de vorige referentieperiode te verhogen met het resultaat van de volgende formule :

$$x = (100 - y) * 0,075$$

waarin

x = de toename, in %, van het hergebruikpercentage ten overstaan van de vorige referentieperiode;

y = het hergebruikpercentage, in %, van de referentieperiode dat bereikt had moeten worden door toepassing van de formule tijdens de vorige referentieperiode.

Voor het kalenderjaar 1995 is y het hergebruikpercentage dat in 1991 door de belastingplichtige of groep van belastingplichtigen in acht is genomen.

c. Voor de toepassing van lid a en lid b, wordt de groep van belastingplichtigen bij de administratie aangegeven voor het begin van de referentieperiode.

§ 2. Tweede voorwaarde : wat de recyclagepercentages betreft :

Indien hij voldoet aan de voorwaarden bepaald in § 1, moet de belastingplichtige nog de volgende bewijzen leveren :

1° ofwel dat zijn niet-hergebruikte verpakkingen die in het verbruik worden gebracht, de volgende recyclagepercentages bereiken :

- glas : 80 %;
- plastic : 70 %;
- metaal : 80 %;

ofwel dat hij is aangesloten bij een door de Gewesten erkende organisatie die zelf aan die voorwaarden voldoet.

Bij wijze van overgang en om de vrijstelling voor het beschouwde kalenderjaar te verkrijgen, moeten deze recyclagepercentages daadwerkelijk worden bereikt voor 12 % van de bevolking tijdens de referentieperiode voor het kalenderjaar 1994, 32 % voor het kalenderjaar 1995, 55 % voor het kalenderjaar 1996, 80 % voor het kalenderjaar 1997 en 100 % voor de volgende jaren. De recyclagepercentages worden gemiddeld berekend over de referentieperiode.

De vrijstelling geldt uitsluitend voor de materialen waarvoor de hierboven genoteerde recyclagepercentages worden bereikt.

2° dat de kosten voor het ophalen, het sorteren en het recycleren, met het oog op het bereiken van de hiervoor bepaalde percentages, voor de betrokken verpakkingen volledig gedragen worden door de belastingplichtige.

§ 3. De belastingplichtige die voor het eerst produkten in het verbruik brengt wordt geacht tijdens de vorige referentieperiode dezelfde hergebruik- en recyclagepercentages te hebben gerealiseerd als de markt in haar geheel.

Indien de belastingplichtige zijn activiteiten stopzet, wordt hij aan de milieutaks onderworpen voor de produkten die hij tijdens zijn activiteitsperiode in het verbruik heeft gebracht tenzij hij tijdens deze periode de in het vorige lid bedoelde hergebruik- of recyclagepercentages heeft gerealiseerd.

Art. 374. Alle verpakkingen voor dranken in polyvinylchloride welke in het verbruik worden gebracht, zijn onderworpen aan een milieutaks vastgesteld op hetzelfde bedrag als voorzien in artikel 371.

Art. 375. Alle in het verbruik gebrachte verpakkingen voor de dranken vervat in artikel 370 en niet opgenomen in artikel 371 zullen geleidelijk worden onderworpen aan een milieutaks en zulks uiterlijk op 31 december 1997.

De progressie van de hergebruikpercentages zoals bedoeld in artikel 373, § 1, b, zal dan als minimumbasis de

hergebruikpercentages van 1991 nemen.

De tarieven van die milieutaksen alsmede de voorwaarden van hun inwerkingstelling zullen worden vastgesteld bij in Minis terraad overlegd koninklijk besluit dat bij wet moet worden bekrachtigd. »

2. De artikelen 391 tot 401 vormen hoofdstuk IX van boek III. Zij bevatten de bepalingen betreffende de toepassing van de vorige bepalingen : plaatsing van een kenteken op de produkten onderworpen aan een milieutaks (artikel 391), inning van en controle op de milieutaksen (artikel 393), inbreuken en de bestraffing ervan (artikelen 395 tot 399).

3. Artikel 401, ten slotte, stelt de datum van de inwerkingtreding van die bepalingen vast. De bepaling betreffende de milieutaks op drankverpakkingen van PVC (artikel 374) treedt in werking op 1 juli 1994, terwijl de bepaling betreffende de milieutaks op verpakkingen van spuitwater, bier, cola en andere limonades (artikel 371) in werking treedt op 1 april 1994 (artikel 401, 1°).

4.1. De wet van 3 juni 1994 heeft sommige van de bestreden bepalingen als volgt gewijzigd :

Er is een artikel 373*bis* ingevoegd :

« Wordt geacht aan de voorwaarden van artikel 373 te voldoen de belastingplichtige die op een onweerlegbare wijze aantoont dat hij de nodige maatregelen heeft genomen om aan de bij dit artikel gestelde voorwaarden te voldoen voor 31 december 1994.

De gelijkschakeling bedoeld bij het vorige lid wordt toegestaan door de Minister van Financiën op basis van een rechtvaardiging die hem door de belastingplichtige wordt voorgelegd. »

4.2. Er is een artikel 374*bis* ingevoegd :

« De Koning kan bij een in Ministerraad overlegd besluit, artikel 374 van deze wet aanpassen aan het advies van de Opvolgingscommissie bedoeld bij artikel 389, 3°.

Bij ontstentenis van het advies bedoeld bij het vorige lid vóór 31 december 1994 kan de Koning vanaf deze datum de bepaling van artikel 374 aanpassen bij een in Ministerraad overlegd besluit.

De Koning zal bij de Wetgevende Kamers, onmiddellijk indien ze in zitting zijn, zoniet bij de opening van de eerstvolgende zitting, een ontwerp van wet indienen tot bekrachtiging van de ter uitvoering van dit artikel genomen besluiten. »

4.3. Het vroegere artikel 401, eerste lid, dat bepaalde dat de milieutaks per 1 juli 1994 van toepassing is op de PVC-verpakkingen, is gewijzigd en vervangen door hetgeen volgt :

« De milieutaks is van toepassing op de PVC-verpakkingen : datum vast te stellen bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit en uiterlijk de eerste dag van de derde maand volgend op deze waarin het advies van de Opvolgingscommissie bedoeld bij artikel 389, 3°, werd uitgebracht.

In afwijking van artikel 389, 3°, wordt dit advies uiterlijk op 31 december 1994 uitgebracht. »

IV. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van het belang

Verzoekschrift in de zaak met rolnummer 639

A.1.1. De verzoekende partijen verantwoorden hun belang om in rechte te treden door aan te tonen dat de bestreden bepalingen hen allemaal op een of andere manier rechtstreeks in hun activiteiten treffen :

- De vennootschappen Vittel, Générale de grandes sources, Eaux minérales d'Evian, Compagnie fermière de l'établissement thermal de Vichy, Eaux minérales du bassin de Vichy en Pierval exploiteren waterbronnen, vervaardigen hun eigen flessen en verkopen hun produkten, met name in België. Zij zijn de bij de artikelen 371 en 374 vastgestelde taks verschuldigd.

- De vennootschappen Générale de grandes sources belges en Aqua Benelux brengen de dranken die door de eerste zes vennootschappen worden geproduceerd, in België in de handel. Zij zijn de bij de artikelen 371 en 374 vastgestelde taks verschuldigd.

- De vennootschap Solvay is een producent van PVC, een materiaal dat bij artikel 374 van de wet in het bijzonder met een milieutaks wordt belast, zonder mogelijkheid tot vrijstelling, opdat wordt afgestapt van het gebruik ervan als drankverpakking. Het gevolg van dat artikel 374 is dat de PVC-producenten die belangrijke afzetmarkt voor hun produkt zullen verliezen.

- De vennootschap Kaneka produceert een additief dat onontbeerlijk is voor de aanwending van PVC voor het produceren van flessen. Het rechtstreekse gevolg van de toepassing van artikel 374 is het verlies van die afzetmarkt.

Verzoekschrift in de zaak met rolnummer 649

A.1.2. De vennootschap Bru Chevron heeft activiteiten op het vlak van de dranken en de verpakkingen ervan. Zij kan rechtstreeks en ongunstig worden geraakt door de aangevochten normen, aangezien haar produkten met een milieutaks worden belast.

Memorie van de Vlaamse Regering in de zaken met rolnummers 639 en 649

A.2. Het lijkt uitgesloten dat de verzoekende partijen belang hebben bij de vernietiging van al de door hen aangevochten bepalingen, dit zijn niet alleen de artikelen van de gewone wet van 16 juli 1993 waarmee een milieutaks op sommige drankverpakkingen wordt ingevoerd en de inwerkingtreding daarvan wordt geregeld (de artikelen 370 tot 375 en 401, 3°), doch tevens de artikelen 369 en 391 tot 401 van die wet, dit zijn « gemeenschappelijke bepalingen » met betrekking tot de definiëring, de inning, de controle, de handhaving, de verdere tenuitvoerlegging en de inwerkingtreding van alle milieutaksen.

Ten gronde

Het middel dat is afgeleid uit de onbevoegdheid van de federale wetgever

Verzoekschriften

A.3.1. Een eerste middel tot vernietiging is afgeleid uit de schending, door de federale wetgever, van de artikelen 107^{quater} en 110, § 2, tweede lid, van de Grondwet, alsmede artikel 6, § 1, II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zowel vóór als na de wijziging ervan bij artikel 2 van de bijzondere wet van 16 juli 1993.

A.3.2. De federale wetgever was onbevoegd om de aangevochten artikelen van de wet van 16 juli 1993 aan te nemen. Aangezien de door de aangevochten bepalingen nagestreefde doelstelling betreffende de drankverpakkingen erin bestaat het afvalprobleem op « kwantitatief en kwalitatief » vlak aan te pakken door aan de producenten en distributeurs van dranken een systeem van statiegeld en hergebruik van de verpakkingen op te leggen, heeft de federale wetgever een wet aangenomen inzake afvalstoffenbeleid, terwijl die bevoegdheid bij de bijzondere wet van 8 augustus 1980 (artikel 6, § 1, II) bij uitsluiting en integraal aan de gewestwetgever is toegewezen, zowel vóór als na de wijziging van die wet bij de bijzondere wet van 16 juli 1993.

Tijdens de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet van 16 juli 1993 is weliswaar een nieuwe definitie van de produktnormen gegeven, maar het ging er hoofdzakelijk om dat werd gepreciseerd dat produktnormen voorschriften zijn betreffende de commercialisering van een produkt of een stof vóór of bij het op de markt brengen ervan. Die definitie wilde evenwel het afvalstoffenbeleid in acht nemen, waarvan werd bevestigd dat het nagenoeg integraal aan de gewesten was toegewezen. In dat verband werd echter aangegeven dat de meeste maatregelen om de produktie van afvalstoffen van verpakkingen te voorkomen en de terugname, het hergebruik en de recuperatie van de verpakkingen en de afvalstoffen van verpakkingen te bevorderen een wezenlijk onderdeel vormen van het gewestelijke afvalstoffenbeleid. Zo maken de aan bepaalde afvalstoffenproducenten opgelegde verplichting van terugname en de invoering van een statiegeldstelsel integrerend deel uit van de gewestbevoegdheid inzake afvalstoffenbeleid.

Gesteld dat de bestreden wettelijke bepalingen kunnen worden beschouwd als « produktnormen » in de zin van artikel 6, § 1, II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zoals zij is gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993 - *quod non* -, dan nog was de gewone federale wetgever op 16 juli 1993 onbevoegd om dergelijke normen vast te stellen : de bijzondere wet van 16 juli 1993 was immers niet van kracht op 16 juli 1993, namelijk de datum waarop de gewone wet is aangenomen.

Bovendien, en steeds gesteld dat die bepalingen produktnormen zijn, dan nog kon de federale wetgever, zoals hij heeft gedaan door die bepalingen aan te nemen, geen zodanige inbreuk maken op de bevoegdheid van de gewesten inzake afvalstoffenbeleid dat de werkelijke uitoefening van die bevoegdheid erdoor wordt verlamd.

Tot slot zou de federale wetgever zich tevergeefs beroepen op zijn bevoegdheid in fiscale aangelegenheden om te betogen dat hij krachtens artikel 110 van de Grondwet bevoegd was om de aangevochten bepalingen aan te nemen : de tot uiting gebrachte doelstelling die met die bepalingen wordt nagestreefd is niet uitdrukkelijk van fiscale aard en bovendien zou, als zij dat wel was, de federale wetgever in hoofdorde geen materiële doelstelling hebben kunnen nastreven die behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de gewesten inzake afvalstoffenbeleid.

Memorie van de Ministerraad

A.4.1. In de eerste plaats dient te worden opgemerkt dat de bijzondere wet van 16 juli 1993 vanaf haar afkondiging door de Koning bestaat en uitvoerbaar is, vermits zij vanaf dat ogenblik alle constitutieve elementen bevat. Een wet is reeds uitvoerbaar vóór de publikatie ervan in het *Belgisch Staatsblad*; wie kennis heeft van de wet kan haar uitvoeren. Dit impliceert dat de federale wetgever bevoegd was voor het vaststellen van produktnormen op grond van artikel 2, § 1, van de bijzondere wet van 16 juli 1993. Bovendien is het voldoende dat de wetgever op het ogenblik dat de aangenomen wet in werking treedt, bevoegd is. Artikel 383 van de gewone wet van 16 juli 1993 bepaalt zelf dat zij voor bepaalde produkten ten vroegste op 1 januari 1994 in werking treedt, doch bij koninklijk besluit van 23 december 1993 is dit gedurende een jaar uitgesteld.

A.4.2. Voorts dient te worden gewezen op het feit dat de federale wetgever reeds vóór 16 juli 1993 bevoegd was om produktnormen uit te vaardigen, gelet op de toenmalige tekst van artikel 6, § 1, II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988. De gewesten waren bevoegd voor de bescherming van het leefmilieu met inbegrip van de algemene en sectoriële normen, « met eerbiediging van de algemene en sectoriële normen vastgesteld door de nationale overheid wanneer er geen Europese normen bestaan ». Vermits er voor wat de drankverpakkingen betreft geen Europese normen bestaan, was in ieder geval de federale wetgever bevoegd voor het vaststellen van produktnormen aangaande het leefmilieu.

A.4.3. De bevoegdheid van de federale wetgever vloeit tevens voort uit artikel 110, § 2, tweede lid, van de Grondwet. De milieutaks is een met de accijnzen gelijkgestelde taks, die wegens milieuhinder wordt geheven op een in het verbruik gebracht produkt. Het feit dat de inning van en de controle op die taks aan de Administratie der douane en accijnzen zijn toegewezen, bevestigt dat. De omstandigheid dat de ontvangsten uit die belasting slechts overgangsonvangsten vormen, kan ze haar hoedanigheid van belasting niet ontnemen.

Memorie van de Vlaamse Regering

A.5.1. Het is juist dat de milieutaksen in de eerste plaats om ecologische redenen, en niet om financiële redenen worden geheven.

De bevoegdheid die inzake leefmilieu aan de gewesten is toegewezen, is evenwel niet onverzoenbaar met federale milieutaksen, zelfs als die taksen belastingen zijn waarmee een uitsluitend ecologische doelstelling wordt nagestreefd. Aangezien de federale wetgever op grond van artikel 170 van de Grondwet (vroeger artikel 110) bevoegd is om de belasting te heffen, op elke grondslag die hem goeddunkt, is niet vereist dat de belastbare grondslag afhankelijk is van de niet-fiscale materiële bevoegdheden waarover hij voor het overige kan beschikken.

Met hun fiscaal beleid kunnen de in artikel 170 van de Grondwet (vroeger artikel 110) vermelde overheden naast financiële ook andere doelstellingen nastreven.

Wegens de onafhankelijkheid van de niet-fiscale en fiscale bevoegdheden van de onderscheiden belastingheffers dienen de redenen waarom belastingen worden ingevoerd, niet noodzakelijkerwijze te worden geput uit het beleid dat overeenkomstig de niet-fiscale bevoegdheidsverdeling aan de Staat, de gemeenschappen en de gewesten is toevertrouwd. Daaruit volgt dat de federale Staat onrechtstreeks, dit wil zeggen langs fiscale weg, over een milieubevoegdheid beschikt. Niettemin mag een overheid langs fiscale weg slechts op bijkomstige wijze een beleid voeren in aangelegenheden die haar krachtens de niet-fiscale bevoegdheidsverdeling niet zijn toegewezen.

Indien bijgevolg de financiële doelstelling van de belasting niet de hoofdzaak is, moet de wetgever die de belasting invoert, over een niet-fiscale materiële bevoegdheid beschikken om het gedrag van de burgers te regelen, dat met de ingevoerde belasting weliswaar niet werkelijk wordt geregeld, doch wel fiscaal aantrekkelijk of onaantrekkelijk wordt gemaakt.

A.5.2. De verzoekende partijen merken terecht op dat de doelstelling van de milieutaksen hoegenaamd niet bijkomstig, doch hoofdzakelijk is. De federale overheid vermag zich evenwel te beroepen op haar voorbehouden niet-fiscale materiële bevoegdheid inzake « het vaststellen van de produktnormen ». Met de milieutaksen wordt immers precies dezelfde doelstelling nagestreefd als met de produktnormen, zodat de milieutaksen, die immers geen zuiver fiscale maatregelen zijn, wel degelijk een aan de federale Staat toegewezen, meer bepaald voorbehouden aangelegenheid regelen.

A.5.3. Op dat punt is de bevoegdheid van de federale wetgever onbetwistbaar, zelfs vóór 30 juli 1993, met name op grond van de argumentatie die in A.4.2 is uiteengezet.

A.5.4. Tot slot zou men niet kunnen oordelen dat de federale wetgever het evenredigheidsbeginsel zou hebben miskend door de gewesten te verhinderen hun bevoegdheden inzake leefmilieu uit te oefenen, te meer daar de gewesten niet hebben gereageerd. Overigens moet ervan worden uitgegaan dat de bevoegdheid inzake milieutaksen en die van de gewesten inzake afvalstoffen veeleer complementair dan tegenstrijdig zijn. Het eerste vernietigingsmiddel is dan ook niet gegrond.

Memories van antwoord van de verzoekende partijen

A.6. De bevoegdheid van een wetgever wordt beoordeeld op het tijdstip dat hij een regel goedkeurt, zelfs als de inwerkingtreding van die regel werd uitgesteld. In zoverre niet kan worden betwist dat de milieutaksen produktnormen zijn, kon enkel de bijzondere wet die na 16 juli 1993 in werking is getreden, een grondslag bieden voor de nieuwe bevoegdheid van de federale wetgever. Mocht er evenwel van worden uitgegaan dat de bijzondere wet van 16 juli 1993 bestond vóór de gewone wet die is aangevochten, dan heeft die wet de bijzondere wet niet geëerbiedigd, aangezien de Gewestexecutieven niet werden betrokken bij het opstellen van de produktnormen waarvan sprake.

Het middel dat is afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 6bis en 112 van de Grondwet

Verzoekschriften

A.7.1. Een tweede middel tot vernietiging is afgeleid uit de schending van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet en, voor zover nodig, van artikel 112 van de Grondwet.

De schending van de artikelen 6, 6bis en 112 van de Grondwet

A.7.2. Volgens het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State over het wetsvoorstel dienen de keuze van de categorieën van met een milieutaks belaste produkten, de toepasselijke tarieven en de aangevende criteria voor vrijstelling aan het gelijkheidsbeginsel te voldoen.

A.7.3. Er dienen onverantwoorde verschillen in behandeling te worden vastgesteld, in de eerste plaats bij de keuze van de met een milieutaks belaste produkten.

De aangevochten wet verheft sommige produkten tot bijzondere categorieën om ze aan een milieutaks te onderwerpen. Binnen die categorieën voert zij nog subcategorieën in, aangezien sommige produkten uit die categorieën aan de taks zijn onderworpen, en andere niet.

Zo verheft de wet de drankverpakkingen tot een specifieke categorie, door ze te onderscheiden van de andere recipiënten en verpakkingen in het algemeen, om enkel de eerstgenoemde categorie aan een milieutaks te onderwerpen.

Bovendien worden binnen die bijzondere categorie alleen de verpakkingen belast die ofwel bepaalde dran-

ken bevatten (artikel 371) en geen andere, ofwel van PVC (artikel 374), en niet van ander materiaal zijn vervaardigd, zoals kunststof, glas, karton enz., en dit ongeacht de drank die zij bevatten.

Aldus is aangetoond dat de wet categorieën van produkten, en bijgevolg categorieën van welbepaalde belastingplichtigen invoert om hen te onderwerpen aan een behandeling die ongunstiger is ten opzichte van die van de andere vergelijkbare produktcategorieën, enerzijds, en binnen die categorie zelf, ten opzichte van die van de andere vergelijkbare produkten, anderzijds.

De wetgever heeft de keuze van de produkten verantwoord met de toepassing van drie grote beginselen :

- a) het bestaan van vervangingsprodukten;
- b) de voorbeeldfunctie van de produkten;
- c) de inachtneming van aangepaste termijnen om de milieutaksen in werking te stellen.

De inachtneming van die drie beginselen vormt geen objectieve en redelijke verantwoording voor de discriminaties die de wet in het leven roept.

a) Het principe van de voorbeeldfunctie van het produkt is per definitie tegengesteld aan het gelijkheidsbeginsel omdat de voorbeeldfunctie impliceert dat dat produkt niet het enige is dat het beschouwde kenmerk bezit en omdat bovendien is gebleken dat de wetgever niet het meest representatieve voorbeeld heeft gekozen ten aanzien van het door de wet nagestreefde doel, namelijk het afvalprobleem op kwantitatief en kwalitatief gebied aanpakken.

De kwantitatieve doelstelling kan met name niet verantwoorden dat een zelfde verpakking wel wordt belast wanneer zij spuitwater bevat, maar niet wanneer zij plat water bevat.

De kwalitatieve doelstelling kan niet verantwoorden dat enkel de verpakking van PVC wordt belast, op grond van het materiaal waarvan ze is vervaardigd, terwijl dezelfde keuzecriteria niet zijn toegepast op de andere materialen waarvan de drankverpakkingen in het algemeen zijn vervaardigd.

b) Het bestaan van vervangingsprodukten vormt evenmin een objectieve en redelijke verantwoording : thans bestaat geen echt vervangingsprodukt dat niet met een milieutaks is belast, hetgeen met name geldt voor de verpakkingen van PVC, waarin de produkten (mineraalwater of bronwater) van de verzoeksters zijn verpakt.

c) De inachtneming van de aangepaste termijnen biedt geen objectieve en redelijke verantwoording voor de keuze van de met een milieutaks belaste produkten :

- enerzijds toont het loutere bestaan van een wetsontwerp dat de inwerkingtreding van de wet vertraagt aan dat niet is voorzien in aangepaste termijnen voor de inwerkingstelling ervan;
- anderzijds bieden dezelfde termijnen de verzoeksters niet de mogelijkheid « hun produktiegedrag aan te passen » in de door de wetgever gewilde zin.

A.7.4. Vervolgens worden onverantwoorde verschillen in behandeling opgemerkt ten aanzien van het bedrag van de belasting.

Artikel 371 heft een identieke belasting op een drankverpakking, ongeacht het materiaal of het gewicht ervan, wanneer zij de in die bepaling opgesomde dranken bevat.

Krachtens die bepaling zal een zelfde verpakking overigens al dan niet met een milieutaks worden belast naargelang zij al dan niet een van de in dat artikel 371 opgesomde dranken bevat.

Derhalve is een zelfde belasting niet alleen op dezelfde wijze van toepassing op verschillende verpakkingen, maar is die belasting bovendien op verschillende wijze van toepassing op een zelfde verpakking naar gelang van de drank die zij bevat.

De belasting is bovendien gewild prohibitief : zij leidt tot een verdubbeling van de verkoopprijs van de drank die de met een milieutaks belaste verpakking bevat.

Artikel 374 heft specifiek een milieutaks op de verpakking van PVC, welke drank die verpakking ook bevat,

zodat alleen die verpakking is beoogd wegens het materiaal waarvan zij is vervaardigd.

Aangezien de wetgever heeft toegegeven dat hij, alvorens de maatregelen aan te nemen, geen enkele milieubalans heeft laten opstellen, kunnen dergelijke discriminaties in de toepassing van de belasting niet worden verantwoord.

Bovendien, en aangezien de belasting gewild prohibitief is, kan zij in die omstandigheden niet als redelijkerwijze evenredig ten opzichte van het nagestreefde doel worden beschouwd, en dat geldt inzonderheid voor de verpakking van PVC, die in geen enkel geval van die prohibitieve taks kan worden vrijgesteld.

A.7.5. Tot slot worden onverantwoorde verschillen in behandeling vastgesteld ten aanzien van de voorwaarden voor vrijstelling.

De wetgever heeft de bij de wet ingevoerde hiërarchie, die de oplossing van het hergebruik bevoordeelt ten opzichte van die van de recyclage, niet in acht genomen voor alle met een milieutaks belaste produkten, en zelfs niet voor alle verpakkingen.

Enkel de drankverpakkingen zijn eraan onderworpen, en bovendien zelfs op verschillende wijze naar gelang van de dranken die die verpakkingen bevatten.

Voorts is iedere mogelijkheid tot vrijstelling uitgesloten voor de verpakking van PVC.

De door de wetgever ingevoerde hiërarchie kan met geen enkele studie worden gestaafd en wordt bovendien tegengesproken door het voorstel van EG-richtlijn.

Bovendien zou die hiërarchie de aldus ingevoerde discriminaties niet kunnen verantwoorden, aangezien zij zelfs niet zonder onderscheid door de wetgever in acht wordt genomen.

Tot slot berust het feit dat voor de verpakkingen van PVC iedere mogelijkheid tot vrijstelling uitgesloten is, slechts op niet-onderzochte vooroordelen.

De schending van de artikelen 6 en 6bis, in samenhang gelezen met de artikelen 6, 30 en 95 van het EG-Verdrag

A.8.1. In de zaak met rolnummer 639 wordt in het verzoekschrift de schending aangevoerd van het gelijkheidsbeginsel, in samenhang gelezen met de artikelen 6, 30 en 95 van het EG-Verdrag.

De aangevochten bepalingen voeren verschillen in behandeling in tussen producenten en distributeurs van mineraalwater of bronwater, volgens de Belgische of Franse oorsprong van het produkt. Op de Belgische markt van mineraalwater of bronwater is de Franse produktie hoofdzakelijk verpakt in PVC-verpakkingen, terwijl de Belgische produktie meestal is gebotteld in flessen die van andere materialen zijn vervaardigd, met name in PET-flessen.

Artikel 374 van de wet zal derhalve hoofdzakelijk op de Franse producenten en distributeurs van toepassing zijn, wier produkten aldus een verdubbeling of zelfs een verdrievoudiging van de prijs zullen ondergaan, zonder mogelijkheid tot vrijstelling, terwijl de prijs van de Belgische produktie zal kunnen worden gehandhaafd.

Die discriminatie is onwettig : zij is immers onverenigbaar met de artikelen 6, 30 en 95 van het EG-Verdrag, die iedere discriminatie tussen produkten volgens hun land van oorsprong verbieden.

Bijgevolg heeft de wet een discriminatie ingevoerd tussen producenten van vergelijkbare produkten, naar gelang van het land van oorsprong van hun produkt.

Bovendien heeft zij aan de Franse producenten en distributeurs rechten ontnomen, gewaarborgd bij de artikelen 30 en 95 van het Verdrag, waarop privé-personen zich rechtstreeks kunnen beroepen.

Ten slotte is het gelijkheidsbeginsel, in samenhang gelezen met de richtlijn van de Raad 83/189/EEG, ook geschonden doordat die richtlijn de voorafgaande kennisgeving voorschrijft van iedere aanneming van

technische voorschriften door Lid-Staten.

A.8.2. Subsidiair wordt verzocht, voor zover aan de Europeesrechtelijke bepalingen een interpretatie moet worden gegeven die zich niet duidelijk opdringt, dat een prejudiciële vraag wordt gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

De schending van de artikelen 6 en 6bis, in samenhang gelezen met het beginsel van de vrijheid van handel en nijverheid

A.9. In de zaak met rolnummer 649 wordt in het verzoekschrift de schending aangevoerd van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet *juncto* het principe van de vrijheid van handel en nijverheid, in zoverre de bestreden wet op onevenredige wijze afbreuk doet, ten opzichte van de doelstellingen die zij nastreeft, aan het recht van de verzoekende partij om op gelijke en niet-discriminerende wijze de vrijheid van handel en nijverheid te genieten, terwijl in het Belgisch recht een algemeen principe van vrijheid van handel en nijverheid bestaat. Dat oorspronkelijk wettelijke, algemene principe werd bekrachtigd door het Hof van Cassatie, de hoven en rechtbanken, de Raad van State en het Arbitragehof. Alle Belgen, rechtspersonen en natuurlijke personen, hebben het recht om op gelijke wijze en zonder onderscheid die vrijheid te genieten, krachtens de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Het principe is weliswaar niet absoluut : de vrijheid van handel en nijverheid kan door de federale of de gewestelijke wetgever worden beperkt. Toch kan die beperking er niet komen zonder dat er enige noodzaak voor is of indien zij kennelijk onevenredig is met het nagestreefte doel.

Door de inwerkingtreding van de milieutaksen zullen de ondernemingen drie belangrijke nadelen lijden.

Allereerst, terwijl hun fabricage- en productieplannen meer dan acht à tien maanden geleden zijn opgesteld, om rekening te houden met de noodzakelijkheden inzake verpakking, bestellingen, enz., zal de toepassing van de milieutaksen de afzet van de voor 1994 geplande productie belemmeren.

Vervolgens zullen, bij gebrek aan bestaande vervangingsprodukten die door de bevoegde autoriteiten erkend zijn, de betrokken producenten geen alternatief hebben voor de zwaar belaste produkten.

Ten slotte zullen die producenten twee gamma's produkten moeten creëren : enerzijds, « nieuwe » produkten die specifiek bestemd zijn voor de Belgische markt, als alternatief voor de milieutaksprodukten, en, anderzijds, de « klassieke » produkten die bestemd zijn voor de buitenlandse markten. De totstandbrenging van « nieuwe » produkten maakt zeer belangrijke investeringen inzake onderzoek en ontwikkeling en reorganisatie van de productie noodzakelijk. Dergelijke investeringen zouden wel eens niet kunnen worden gedaan gelet op de onmogelijkheid te voorzien welke milieutaksen nog zullen worden gehandhaafd, welke nieuwe milieutaksen zullen worden ingevoerd, enz.

Ten opzichte van de niet aan de milieutaks onderworpen sectoren worden de producenten en distributeurs van drankverpakkingen, zoals zij aan de milieutaks worden onderworpen, op onevenredige wijze in hun vrijheid van handel en nijverheid geraakt ten opzichte van het door de bestreden wet nagestreefte doel.

Memorie van de Ministerraad

A.10.1. Alle grieven die de verzoekende partijen aanvoeren hebben in werkelijkheid betrekking op de opportuniteit van de door de wetgever vastgestelde normen, die het Hof overeenkomstig zijn arrest nr. 11/94 van 27 januari 1994 niet vermag te toetsen. Dat geldt voor de keuze van de met een milieutaks belaste produkten. In die aangelegenheid heeft de wetgever zich laten leiden door drie beginselen : het bestaan van vervangingsprodukten, de voorbeeldfunctie van de produkten die aan de milieutaks zijn onderworpen en de inachtneming van termijnen om de milieutaks in werking te stellen.

De concrete toepassing van die drie principes verantwoordt ruimschoots de verschillen op het vlak van de keuze van de aan een milieutaks onderworpen produkten. Het komt het Hof niet toe zijn eigen beoordeling in de plaats te stellen van die van de bevoegde wetgever wat de keuze van het criterium van onderscheid betreft, voor zover die keuze niet het resultaat is van een klaarblijkelijke beoordelingsfout.

De verzoekende partijen betogen dat het principe van de voorbeeldfunctie tegengesteld is aan het gelijkheidsbeginsel en dat het symbolisch criterium niet objectief, noch redelijk is ten aanzien van het door de wet nagestreefde doel. Opgemerkt dient te worden dat de beoogde produkten niet de enige produkten zijn die definitief aan de milieutaks zijn onderworpen : de wetgever zal ongetwijfeld nog andere produkten aan de milieutaks onderwerpen.

Het kan niet worden betwist dat de drankverpakkingen milieuhinder teweegbrengen : door de voorbeeldfunctie ervan zullen de producenten en de consumenten ertoe worden aangespoord hun gedragspatroon milieuvriendelijker te maken. Hienuit vloeit niet voort dat de keuze van de met een milieutaks belaste produkten willekeurig is.

De doelstelling van de milieutaks op drankverpakkingen bestaat erin het afvalprobleem op kwantitatief en kwalitatief gebied aan te pakken door enerzijds het gebruik van de herbruikbare drankverpakkingen aan te moedigen en door anderzijds het gebruik van PVC als verpakkingsmateriaal te ontraden.

Ten aanzien van de kwantitatieve doelstelling dient erop te worden gewezen dat de wetgever niet verplicht is rekening te houden met het afvalvolume dat de drankverpakkingen vertegenwoordigen. De wijziging van de gedragspatronen van producenten en consumenten zal in ieder geval tot gevolg hebben dat de afvalberg verkleint.

Wat de kwalitatieve doelstelling betreft is het ontraden van de aanwending van PVC een legitieme doelstelling en zelfs een dwingende vereiste voor de bescherming van de volksgezondheid en het leefmilieu.

De wetgever heeft een maatregel genomen die objectief en redelijk kan worden verantwoord ten aanzien van het nagestreefde doel. Het staat niet aan het Hof te onderzoeken of het door de wetgever nagestreefde doel al dan niet met andere wettelijke maatregelen zou kunnen worden bereikt, vermits de genomen maatregel de mogelijkheid biedt het nagestreefde doel te bereiken en hij niet onevenredig met dat doel blijkt te zijn.

Het door de wetgever nagestreefde doel, dat is ingegeven door de zorg om het algemeen belang, is legitiem en kan niet door de verzoekende partijen worden betwist.

De verzoekende partijen betwisten dat PVC bijzondere problemen teweegbrengt voor het leefmilieu en de volksgezondheid, zowel bij de productie als bij het verbruik en de verwijdering ervan, en zij baseren zich op een technisch dossier betreffende PVC.

Het Hof is niet bevoegd om in dat wetenschappelijke debat te treden omdat het vaststellen van de produkten die aan een milieutaks zijn onderworpen tot de bevoegdheid van de wetgever behoort.

De Opvolgingscommissie is niet belast met het onderzoek *a posteriori* van de weerslag van PVC op het leefmilieu, maar die commissie beoogt een optimale ecologische doeltreffendheid van de milieutaks door het ontradend karakter ervan, dat leidt tot een heroriëntering van de productie- en consumptiemethodes en dat in een strategie van duurzame ontwikkeling past, ten einde het leefmilieu te verbeteren en de natuurlijke rijkdommen te beschermen.

Ten aanzien van het principe van het bestaan van vervangingsprodukten, dient te worden gewezen op het feit dat een vervangingsprodukt reeds op de markt beschikbaar is, namelijk de verpakking in glas, die verschillende malen kan worden hergebruikt, en de hervulbare PET-verpakking. Indien die verpakking technisch nog niet geschikt is voor mineraalwater, moet men ze in die zin verder ontwikkelen. De consument zal in ieder geval de keuze hebben tussen de aankoop van verpakkingen die aan de milieutaks zijn onderworpen (wanneer de verpakkingen niet kunnen worden hergebruikt of van PVC zijn vervaardigd) of verpakkingen die de vrijstelling van de milieutaks genieten (wanneer de verpakkingen kunnen worden hergebruikt en niet van PVC zijn vervaardigd).

De consument zal worden aangespoord zijn gedragspatroon te wijzigen en eerder die verpakkingen te kopen welke kunnen worden hergebruikt. Bijgevolg zullen de producenten worden aangespoord hun fabricageketens te veranderen en zich aan het gedrag van de consument aan te passen.

Wat de inachtneming van de termijnen betreft : de wetgever heeft ermee rekening gehouden, te meer daar hij de inwerkingtreding van de wet heeft uitgesteld.

Een zelfde redenering wordt gevolgd met betrekking tot het tarief van de taks. Alleen de wetgever is bevoegd om erover te oordelen : hem komt het toe te bepalen welke verrichtingen en prestaties aan de heffing worden onderworpen, alsmede de toepasselijke tarieven vast te stellen.

Tot slot geldt dezelfde redenering in verband met de voorwaarden voor vrijstelling waarin de wet voorziet.

A.10.2. Ten aanzien van de schending van de bepalingen van het gemeenschapsrecht dient te worden opgemerkt dat, gesteld dat die bepalingen kunnen worden geacht impliciet met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet gecombineerd te zijn, de verzoekende partijen zich niet beroepen op andere argumenten dan het middel dat uit de schending van het gelijkheids- en het evenredigheidsbeginsel is afgeleid. Artikel 30 van het EG-Verdrag is in ieder geval niet toepasselijk, aangezien de milieutaks een fiscale maatregel is. De aangevochten bepalingen schenden artikel 95 van het Verdrag overigens niet, vermits hetzelfde tarief op Belgische en op buitenlandse producten wordt toegepast.

A.10.3. Ten aanzien van de noodzaak aan het Hof van Justitie te Luxemburg een prejudiciële vraag te stellen, heeft dat Hof geoordeeld dat de vraag niet noodzakelijk is als de opperste rechter geen enkele twijfel heeft omtrent de interpretatie van het gemeenschapsrecht.

Memorie van de Vlaamse Regering

A.11.1. De eerste reeks grieven steunt op een opportuiniteitskritiek van de bestreden wetsbepalingen, waarover het Hof, volgens zijn eigen rechtspraak, geen toetsingsbevoegdheid heeft. Er bestaan overigens niet-belaste vervangingsprodukten voor de door de milieutaks getroffen drankverpakkingen, zelfs als zij niet altijd hetzelfde comfort bieden als de wegwerpverpakkingen voor eenmalig gebruik. Er wordt geen enkel bewijs geleverd voor het willekeurige of onredelijke karakter van de gedifferentieerde behandelingen die door de verzoekende partijen worden aangeklaagd. De wetgever heeft trouwens evenmin geëist dat voor elk mogelijk gebruik van de belaste produkten, laat staan voor elke mogelijke inhoud van de belaste drankverpakkingen een alternatief zou bestaan : een alternatief voor het doorsnee-gebruik volstaat. Voor andere toepassingen kan immers nog steeds een beroep worden gedaan op de wegwerpverpakkingen voor eenmalig gebruik, waarvoor een milieutaks moet worden betaald, precies om het gebruik ervan tot gevallen van noodzaak te beperken.

A.11.2. De tweede reeks grieven heeft enkel betrekking op het gelijkheidsbeginsel wat de vorm betreft : de verzoekende partijen voeren schendingen aan van het Europees recht die slechts op kunstmatige wijze verband houden met het gelijkheidsbeginsel, dit om de perken die aan de bevoegdheid van het Hof zijn gesteld, te omzeilen. In werkelijkheid voeren zij een rechtstreekse schending aan van het gemeenschapsrecht, een materie waarvoor het Hof niet bevoegd is. Subsidiar wordt verwezen naar het arrest van het Hof van Justitie waarin werd gepreciseerd dat de bescherming van het leefmilieu, net als de volksgezondheid, als zodanig een belang vormt dat een beperking van het goederenverkeer kan rechtvaardigen, op voorwaarde dat die maatregelen niet méér beperkingen met zich meebrengen dan strikt noodzakelijk om de nagestreefde doelstelling van algemeen belang te bereiken, namelijk de bescherming van het leefmilieu.

Ten aanzien van de schending van de meldingsplicht, waarin richtlijn 83/189/EEG van 28 maart 1983 voorziet, zij erop gewezen dat die procedure niet toepasselijk is, aangezien het een louter fiscale controletechniek betreft.

A.11.3. Ten aanzien van de schending van het gelijkheidsbeginsel in het genot van de vrijheid van handel en nijverheid, dient te worden geoordeeld, zoals het Arbitragehof heeft gedaan, dat ze niet verschilt van de schending van het gelijkheidsbeginsel die voor het overige is aangevoerd.

Memories van antwoord van de verzoekende partijen

A.12.1. Zowel de Ministerraad als de Vlaamse Regering verlenen de wetgever een te ruime beoordelingsbevoegdheid, met name wat de keuze van de met een milieutaks belaste produkten betreft.

A.12.2. Het is overigens onjuist dat vervangingsprodukten bestonden op de dag waarop de bestreden wet werd afgekondigd, gelet op de termijnen die noodzakelijk zijn om de hervulbare PET-verpakking, die het enige vervangingsprodukt is voor de PET-verpakking voor eenmalig gebruik, gebruiksklaar te maken.

A.12.3. De inbreuk op de vrijheid van handel en nijverheid lijkt volkomen onevenredig ten aanzien van de nagestreefde doelstelling. Tenzij zou worden verklaard dat dat beginsel niet langer bestaat, moet het middel gegrond worden bevonden.

De weerslag van de wet van 3 juni 1994 op de milieutaksen op de verpakkingen voor dranken

Standpunt van de verzoekende partijen

A.13.1. Artikel 1 van de wet van 3 juni 1994 heeft geen enkele weerslag op de beroepen tot vernietiging die thans hangende zijn.

A.13.2. Aldus ontzenuwt de nieuwe bepaling in geen enkel opzicht het belang van de verzoekende partijen om in rechte te treden, aangezien de wet van 3 juni 1994 slechts een bijkomende voorwaarde invoert om van de milieutaks te worden vrijgesteld. Gesteld dat die vrijstelling per 1 januari 1995 tot het jaar 1994 zou worden beperkt, dan zullen de milieutaksen, behalve indien de wet wordt vernietigd, toepasselijk zijn op de produkten van de verzoekende partijen. Daarna zou dit ook het geval zijn, voor zover er in 1995 een vrijstelling zou worden verleend, en in de loop van de daaropvolgende jaren.

In rechte doet de nieuwe wet in geen enkel opzicht afbreuk aan de ontvankelijkheid van de beroepen tot vernietiging.

A.13.3. Ten gronde heeft de nieuwe wet evenmin een weerslag op de opgeworpen vernietigingsmiddelen, die betrekking hebben op de schending van de bevoegdheidsverdelende regels of op discriminaties in de zin van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus heeft de omstandigheid dat de nieuwe wet door de bevoegde wetgever werd goedgekeurd (hetgeen nog moet worden onderzocht), geen enkele weerslag op de ongrondwettigheid, wegens ontstentenis van bevoegdheid, die de wet van 16 juli 1993 zou raken. Het grondwettige karakter van de laatstgenoemde wet moet worden beoordeeld op het tijdstip dat die wet werd goedgekeurd, en niet rekening houdende met de latere wijziging ervan.

Standpunt van de Ministerraad

A.14.1. De wijzigingen die bij de wet van 3 juni 1994 zijn aangebracht, hebben in de eerste plaats tot gevolg dat elke distributeur of producent die de nodige maatregelen heeft genomen, de bij artikel 373 vastgestelde vrijstelling zal kunnen genieten.

A.14.2. De wet van 3 juni 1994 heeft bovendien een voldoende lange termijn toegekend aan de ondernemingen die verpakkingen van PVC produceren en distribueren. Zij zullen beschikken over een bijkomende termijn van bijna een jaar, die hun de mogelijkheid biedt nieuwe produkten en alternatieven voor de met een milieutaks belaste produkten uit te werken. Het aangevoerde middel, namelijk de discriminatie met betrekking tot de inwerkingtreding van de diverse milieutaksen op de verpakkingen voor dranken, heeft geen betekenis meer en is niet langer gegrond. Er zal geen sprake zijn van een discriminatie, noch van een onevenredige aantasting van de vrijheid van handel en nijverheid, aangezien zij over de mogelijkheid zullen beschikken produkten die niet met een milieutaks zijn belast, te produceren en te distribueren.

Anderzijds bevestigt de aanpassingsmogelijkheid van het genoemde artikel 374 dat de milieutaks gekoppeld is aan een objectief onderzoek, waartoe de Opvolgingscommissie overgaat.

A.14.3. Tot slot heeft de wetgever de voorwaarden voor vrijstelling voor het jaar 1994 verruimd, door artikel 373bis in de aangevochten wet in te voegen.

- B -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.1.1. De Vlaamse Regering betwist het belang van de verzoekende partijen bij de vernietiging van alle door hen aangevochten bepalingen, en met name van de « gemeenschappelijke bepalingen » die betrekking hebben op de milieutaksen.

B.1.2. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

B.1.3. De verzoekende partijen, die de bij de artikelen 370 tot 375 van de bestreden wet opgelegde milieutaks verschuldigd zijn, doen blijken van het rechtens vereiste belang om de vernietiging te vorderen van de gemeenschappelijke bepalingen betreffende de invoering van de milieutaksen, en met name van de bepalingen van de artikelen 369 en 391 tot 401, die handelen over de definitie en de inning van, de controle op, de handhaving, de toekomstige tenuitvoerlegging en de inwerkingtreding van de milieutaksen. Die bepalingen hangen immers noodzakelijkerwijze samen met die waardoor de verzoekende partijen de specifieke milieutaks die zij aanvechten, verschuldigd zijn.

Ten aanzien van het eerste middel, afgeleid uit de onbevoegdheid van de federale wetgever

B.2.1. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 39 en 170, § 2, tweede lid, van de Grondwet (vroegere artikelen 107^{quater} en 110, § 2, tweede lid) en van artikel 6, § 1, II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wetten van 8 augustus 1988 en 16 juli 1993. Het doel en het effect van de bestreden artikelen 369 tot 375 en 391 tot 401 van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur zouden zo niet uitsluitend, dan toch hoofdzakelijk bestaan in de bescherming van het leefmilieu en het voeren van een preventief afvalstoffenbeleid. Die aangelegenheden zouden

krachtens artikel 39 van de Grondwet (vroeger artikel 107^{quater}) en artikel 6, § 1, II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot de bevoegdheid van de gewesten behoren. De betwiste bepalingen zouden niet kunnen worden gegrond op artikel 170, § 2, van de Grondwet (vroeger artikel 110, § 2, tweede lid) en zouden evenmin beschouwd kunnen worden als een regeling inzake produktnormen waartoe de federale wetgever bevoegd is gebleven op grond van artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993.

B.2.2. De wet omschrijft de milieutaks als een « taks die gelijkgesteld is met accijnzen welke wordt geheven op een in het verbruik gebracht produkt, wegens de schade die het aan het milieu geacht wordt te berokkenen » (artikel 369, 1°, van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur).

Door de gelijkstelling met accijnzen beoogde de wetgever zowel de in het land geproduceerde goederen als de ingevoerde goederen aan de milieutaksen te onderwerpen, maar niet de voor de export bestemde produktie (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 77).

Luidens de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet en van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur is de milieutaks « elke belasting van een voldoende hoog niveau om het gebruik of het verbruik van milieubelastende produkten aanzienlijk te beperken en/of om de produktie- en verbruikspatronen te orinteren naar produkten die meer aanvaardbaar zijn op het vlak van het milieu en op het vlak van het behoud van natuurlijke hulpbronnen » (*Gedr. St.*, Senaat, 1992-1993, nr. 558-1, p. 8; *Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 73).

B.2.3. De Ministerraad betoogt dat de bepalingen betreffende de milieutaksen steunen op de federale bevoegdheid inzake produktnormen.

Zelfs wanneer milieutaksen en produktnormen een soortgelijke doelstelling nastreven, bestaat er tussen beide een wezenlijk verschil.

Produktnormen zijn regels die op dwingende wijze bepalen aan welke eisen een produkt moet voldoen, bij het op de markt brengen, onder meer ter bescherming van het milieu. Zij bepalen met

name welk niveau van verontreiniging of hinder niet mag worden overschreden in de samenstelling of bij de emissies van een produkt, en kunnen specificaties bevatten over de eigenschappen, de beproevingsmethoden, het verpakken, het merken en het etiketteren van produkten.

Zowel met produktnormen als met milieutaksen wordt aldus een gedragswijziging nagestreefd, maar op een verschillende manier : produktnormen zijn dwingende voorschriften waaraan de produkten moeten beantwoorden; milieutaksen werken in op de prijs van de produkten bij wege van een specifieke belasting zodat producenten en verbruikers gestimuleerd worden om over te schakelen naar voor het milieu minder schadelijk geachte produkten.

De milieutaksen op produkten zijn geen « algemene en sectoriële normen » als bedoeld in artikel 6, § 1, II, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, en evenmin « produktnormen » als bedoeld in artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1°, van diezelfde bijzondere wet, gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993.

De federale wetgever vermocht dus de milieutaks als een fiscale maatregel te kwalificeren.

Als belastingmaatregel moet de milieutaks worden onderzocht in het licht van de regels die op fiscaal gebied de bevoegdheid verdelen tussen de Staat, de gemeenschappen en de gewesten, zoals die bij de totstandkoming van de aangevochten wetsbepalingen bestonden.

B.2.4. De milieutaks is een belasting die wordt geheven door de federale Staat op grond van de eigen fiscale bevoegdheid die hem is toegewezen door artikel 170, § 1, van de Grondwet (vroeger artikel 110, § 1).

Evenwel blijkt uit de begripsbepaling zelf van de milieutaks, het bedrag ervan en de verklaringen die zijn afgelegd tijdens de hele duur van de parlementaire voorbereiding dat de primaire doelstelling van de federale wetgever is geweest de gedragspatronen van de producenten en de consumenten te wijzigen en aldus een beleid te voeren inzake leefmilieu en inzake afvalstoffen. De bestreden maatregelen raken dus bevoegdheden die bij artikel 6, § 1, II, 1° en 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals het was gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, aan de gewesten zijn toegewezen.

Vermits met een dergelijke belasting doelstellingen worden nagestreefd die de gewesten krachtens de aan hen toegewezen materiële bevoegdheden kunnen nastreven, moet de federale wetgever erover waken dat hij de uitoefening van de gewestelijke bevoegdheden niet onmogelijk of overdreven moeilijk maakt.

Indien elk gewest afzonderlijk maatregelen zou nemen waarvan het doel erin bestaat het in het verbruik brengen van sommige produkten af te remmen en het gebruik van minder schadelijk voor het milieu geachte stoffen aan te moedigen, zou daaruit kunnen voortvloeien dat de commercialisering van die produkten onderworpen zou worden aan onderscheiden voorwaarden volgens het gewest waarin zij te koop worden aangeboden. Dergelijke maatregelen zouden het vrije verkeer van die goederen kunnen belemmeren en de concurrentie vervalsen. Zij zouden aldus ingaan tegen artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, dat bepaalt : « In economische aangelegenheden oefenen de Gewesten hun bevoegdheden uit met inachtneming van de beginselen van het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitalen en van de vrijheid van handel en nijverheid, alsook met inachtneming van het algemeen normatief kader van de economische unie en de monetaire eenheid, zoals vastgesteld door of krachtens de wet, en door of krachtens de internationale verdragen. »

De noodzaak een uniform kader uit te tekenen dat de economische unie inzake milieutaksen in acht neemt verantwoordt dat de federale wetgever zijn fiscale bevoegdheid gebruikt.

B.2.5. Het optreden van de federale wetgever zou evenwel onevenredig geweest zijn indien het ertoe zou hebben geleid dat aan de gewesten bevoegdheden zouden worden onttrokken die hun door of krachtens de Grondwet worden toegewezen.

Het Hof stelt vast dat de Gewestregeringen in feite bij de invoering van de milieutaksen werden betrokken (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/5, p. 4; *Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/17, p. 14) en dat zij op 30 april 1993 een samenwerkingsakkoord hebben gesloten betreffende de bestemming die zal worden gegeven aan de milieutaks en de coördinatie van het gewestbeleid ter zake (*Belgisch Staatsblad* van 5 oktober 1993). Door dat samenwerkingsakkoord verbinden de gewesten zich ertoe, onder meer, een gezamenlijke interpretatie van de

bepalingen van boek III van de gewone wet van 16 juli 1993 na te streven, gezamenlijke standpunten trachten te bereiken bij elke herziening van vrijwillige akkoorden met de industrie sectoren die betrekking hebben op de verpakkingen en de verpakkingsafvalstoffen, en met elkaar te overleggen over de afgifte van de attesten betreffende de recyclagepercentages die in de bestreden bepalingen vastgesteld zijn alsmede over andere ter uitvoering van die bepalingen nodige maatregelen.

Daarenboven werden - ingevolge de artikelen 3, 8°, en 4, § 4, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten, ingevoegd door de artikelen 91 en 92 van de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur - de bij de gewone wet van 16 juli 1993 ingevoerde milieutaksen, met ingang van 31 juli 1993 (artikel 128 van de bijzondere wet van 16 juli 1993), omgevormd tot gewestelijke belastingen. Vanaf die datum kunnen wijzigingen inzake de heffingsgrondslag, de aanslagvoet en de vrijstellingen van de milieutaksen slechts worden doorgevoerd met instemming van de Gewestregeringen.

Aldus blijkt dat de bestreden maatregelen werden aangenomen en kunnen worden gewijzigd onder dergelijke voorwaarden dat zij niet onevenredig de bevoegdheid van de gewesten aantasten.

B.2.6. Het eerste middel is niet gegrond.

Ten aanzien van het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis)

B.3.1. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis) zouden geschonden zijn in zoverre geen objectieve en redelijke verantwoording zou bestaan voor de keuze van de met een milieutaks belaste produkten, noch voor het tarief van de ingevoerde taks, noch voor de voorwaarden voor vrijstelling, noch voor de termijnen voor de toepassing (A.7.2 tot A.7.5).

B.3.2. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil

op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.3.3. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en *6bis*) hebben een algemene draagwijdte. Zij verbieden elke discriminatie, ongeacht de oorsprong ervan. Zij zijn eveneens toepasselijk in fiscale aangelegenheden, wat overigens wordt bevestigd door artikel 172 van de Grondwet (vroeger artikel 112), dat een bijzondere toepassing inhoudt van het in artikel 10 vervatte gelijkheidsbeginsel.

B.3.4. Volgens de memorie van toelichting van de bestreden bepalingen heeft de invoering van de milieutaksen tot doel de gedragspatronen van producenten en consumenten milieuvriendelijker te maken door de volgende doelstellingen na te streven :

1° de productie- en de consumptieprocessen die schaarse grondstoffen verspillen en milieuvervuilend zijn, ontraden;

2° spaarzaam omgaan met de natuurlijke hulpbronnen door het hergebruik, de terugwinning en de recyclage van grondstoffen;

3° de energie rationeel gebruiken;

4° minder vervuilende produktietechnieken toepassen.

B.3.5. Het komt de wetgever toe te beoordelen of en in welke mate de zorg voor milieubescherming verantwoordt dat offers worden opgelegd aan degenen die een rol spelen in het economisch gebeuren.

De keuze van de produkten waarop een milieutaks wordt geheven, de vaststelling van het tarief van de milieutaksen, het bepalen van de belastingplichtigen die ervan zijn vrijgesteld en van de datum

van inwerkingtreding behoren eveneens tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever.

B.3.6. De wetgever zou echter de grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie schenden mocht hij bij het vaststellen van degenen die de milieutaksen verschuldigd zijn en degenen die ervan zijn vrijgesteld of bij het onderwerpen van de belastingplichtigen aan verschillende stelsels, een kennelijk willekeurig of onredelijk onderscheid maken.

Ten aanzien van de keuze van de met een milieutaks belaste produkten en de data van inwerkingtreding

B.3.7. De lijst van de dranken waarvan de verpakkingen met een milieutaks zijn of zullen worden belast, is ingegeven door de Europese richtlijn van 27 juni 1985 betreffende verpakkingen voor vloeibare levensmiddelen (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 79).

De drankverpakkingen werden gekozen omdat van dat soort verpakkingen, meer dan van die voor andere produkten, nog een belangrijk gedeelte wordt hergebruikt (*ibidem*, p. 80).

Binnen het gamma zelf van de drankverpakkingen werd de keuze bepaald door de mogelijkheid een vervangingsprodukt aan te kopen waarop geen milieutaks wordt geheven (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/17, p. 109) en door het feit dat een aanzienlijk gedeelte van de verpakkingen die die dranken bevatten, wordt hergebruikt. Aldus zou het heffen van een milieutaks op melk in dozen voor de verbruikers problemen hebben teweeggebracht, aangezien het vervangingsprodukt (melk in flessen) momenteel bijna niet te vinden is (*ibidem*, p. 110). Zo ook wordt een niet te verwaarlozen hoeveelheid niet-koolzuurhoudend water, dat niet aan de milieutaks is onderworpen, weliswaar nog altijd in glazen flessen verpakt, maar die hoeveelheid is niettemin te gering gebleken (*ibidem*).

Later kunnen de milieutaksen worden uitgebreid tot verpakkingen van andere produkten, op voorstel van de Opvolgingscommissie, die is ingesteld ten einde de doelstellingen inzake bescherming van het leefmilieu te waarborgen (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 879/1, pp. 73-74 en 85).

B.3.8. Met betrekking tot de verpakkingen van PVC, die aan een milieutaks worden onderworpen ongeacht de drank die zij bevatten, zodat enkel die verpakking wordt beoogd wegens de stoffen waaruit zij is samengesteld, heeft de wetgever geoordeeld dat dat produkt zowel op het vlak van de vervaardiging ervan als op dat van het volume ervan afkomstige afval zeer ernstige specifieke milieuproblemen kan teweegbrengen (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/17, pp. 134 en 141).

Hoewel er in wetenschappelijke kringen geen volstrekte eensgezindheid bestaat over de bijzondere milieuschadelijkheid van PVC, heeft de wetgever op grond van de hem bekend zijnde gegevens, in redelijkheid kunnen aannemen dat aan PVC-verpakkingen meer milieuproblemen zijn verbonden dan aan andere verpakkingen.

B.3.9. Gelet op de verantwoording die de wetgever heeft gegeven, kan het verschil in behandeling dat voortvloeit uit zijn keuze om - althans in een eerste fase - slechts bepaalde verpakkingen en recipiënten voor dranken aan de milieutaks te onderwerpen, met uitsluiting van andere, niet willekeurig of onredelijk worden geacht.

Ten aanzien van de vrijstellingen

B.3.10. De vrijstelling afhankelijk van het statiegeld vloeit voort uit de omstandigheid dat de wetgever heeft geoordeeld dat uit de conclusies van verschillende studies blijkt dat verpakkingen waarvoor statiegeld wordt betaald, een oplossing zijn die de voorkeur verdient, niet alleen ten opzichte van wegwerpverpakkingen, maar ook van gerecycleerde verpakkingen waarvoor geen statiegeld wordt gevraagd (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/17, p. 112).

De verpakkingen die niet worden hergebruikt, kunnen evenwel voor een kalenderjaar het voorwerp zijn van een vrijstelling indien het percentage van hergebruik regelmatig stijgt. Voor spuitwater, bier en cola werd dat percentage *in globo* vastgesteld onder verwijzing naar de hergebruikpercentages die in 1991 op de markt werden vastgesteld. Voor de « andere limonades » werd dat percentage, per onderneming, volgens een wiskundige formule vastgesteld, wegens de grotere verscheidenheid van de hergebruikpercentages van de betrokken ondernemingen (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, pp. 80-81).

Dat iedere vrijstelling voor de verpakkingen van PVC is uitgesloten, is volgens de parlementaire voorbereiding het gevolg van de omstandigheid dat de verpakkingen van PVC, om tot een mogelijkheid van recycleren te komen, volledig gescheiden zouden moeten worden ingezameld, hetgeen de kostprijs van een dergelijke operatie aanzienlijk verhoogt (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/17, p. 134), aangezien door gemengde recyclage slechts minderwaardige produkten kunnen worden vervaardigd, waarvoor de vraag gering is en de economische waarde klein (*ibidem*, p. 134).

Die argumenten zijn voldoende opdat de gekritiseerde verschillen in behandeling niet als kennelijk onredelijk kunnen worden aangemerkt.

Ten aanzien van het tarief van de taks

B.3.11. Hetzelfde middel voert een schending aan van het evenredigheidsbeginsel, afgeleid uit het buitensporige bedrag van de belasting, waardoor de verkoopprijs van de drank in een met milieutaks belaste verpakking wordt verdubbeld, uit het prohibitieve effect ervan, uit het feit dat geen echt vervangingsprodukt bestaat, in het bijzonder voor de verpakkingen van PVC.

Wanneer de taks die een voorwerp treft dat wordt verkocht, ontradend wil zijn en tot een wijziging van het gedragspatroon van producenten en consumenten wil leiden, moet zij noodzakelijk hoog zijn. Door te voorzien in een belasting die zo hoog is dat zij een «prohibitief effect » heeft, heeft de wetgever een maatregel genomen overeenkomstig de doelstelling die hij nastreeft. Beoordeeld ten opzichte van die doelstelling is het bedrag van de belasting niet kennelijk onevenredig.

Ten aanzien van de schending van het gelijkheidsbeginsel in samenhang gelezen met de artikelen 6, 30 en 95 van het EG-Verdrag en het afgeleide recht

B.4.1. De verzoekende partijen oordelen dat artikel 374 van de gewone wet van 16 juli 1993 vanwege zijn gevolgen moet worden opgevat als een werkelijk verbod op het gebruik van PVC als

drankverpakking en dat dit verbod zich in feite in het bijzonder richt tot de Franse mineraal- en bronwaters die voor het merendeel in PVC worden verpakt. Door die verpakkingen te belasten met een prohibitieve taks, zouden die bepalingen, zij het onrechtstreeks, de inhoud van die verpakkingen, namelijk het Franse mineraal- en bronwater, treffen met een taks die veel hoger is dan die welke moet gedragen worden door het Belgische mineraal- en bronwater.

In bijkomende orde, voor zover het Hof zou oordelen dat de aan de Europese voorschriften te geven interpretatie zich niet duidelijk opdringt, vragen zij dat een prejudiciële vraag zou gesteld worden aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

B.4.2. Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen moet « iedere handelsregeling der Lid-Staten die de intracommunautaire handel al dan niet rechtstreeks, daadwerkelijk of potentieel, kan belemmeren » (*H.v.J.*, 11 juli 1974, zaak 8/74, *Jur.* 1974, pp. 837 tot 864) worden beschouwd als een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve invoerbeperking bedoeld in artikel 30 van het EG-Verdrag. De belemmeringen van de handel, en met name die van fiscale aard, die zijn beoogd door andere specifieke bepalingen van het Verdrag, waaronder artikel 95, vallen evenwel niet onder de werkingssfeer van artikel 30 (*H.v.J.*, 16 november 1977, zaak 13/77, *Jur.* 1977, pp. 2.115 tot 2.147; 3 maart 1986, zaak 252/86, *Jur.* 1988, pp. 1.343 tot 1.376).

B.4.3. Derhalve moet worden onderzocht of, ten aanzien van artikel 95 van het voormelde Verdrag, de reglementering op de milieutaksen al dan niet discriminerend is, ten opzichte van produkten die afkomstig zijn uit andere Lid-Staten.

Artikel 95 heeft tot doel het vrije verkeer van goederen tussen de Lid-Staten onder normale concurrentieverhoudingen te verzekeren door elke vorm van bescherming uit te sluiten die het gevolg kan zijn van de toepassing van binnenlandse belastingen die discriminerend zijn ten opzichte van produkten van andere Lid-Staten (*H.v.J.*, 3 maart 1988, zaak 252/86, *Jur.* 1988, pp. 1.343 en volgende).

B.4.4. Zoals is uiteengezet in B.3.8 heeft de wetgever kunnen oordelen dat PVC, vanwege de problemen die het met zich meebrengt voor het leefmilieu, moest worden belast met een taks van 15 frank per liter met een minimum van 7 frank per verpakking.

Het blijkt niet dat die maatregel ingegeven is door de zorg om de Belgische industrie te beschermen. Het Hof stelt vast dat er onder de verzoekende partijen in de zaak met rolnummer 639 overigens Belgische producenten van PVC zijn.

Het is waar dat ondernemingen die PVC gebruiken als verpakking voor de dranken die zij produceren of verdelen, een milieutaks zullen moeten betalen waaraan hun concurrenten die uit andere materialen vervaardigde verpakkingen gebruiken, ontsnappen. Iedereen is evenwel vrij verpakkingen te gebruiken die niet onderworpen zijn aan de milieutaks. Elk van hen beschikt over redelijke termijnen om zijn keuzes te wijzigen.

Wanneer sommigen van hen verder gebruik maken van PVC-verpakkingen is de fiscale last die zij moeten dragen het gevolg van hun gedrag ten aanzien van de wetgeving op de milieutaksen, met name van hun weigering om af te zien van het gebruik van een schadelijk produkt. De verschillende situatie die het gevolg is van een dergelijke keuze kan niet worden geacht het gevolg te zijn van een schending, door de wetgever, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in samenhang gelezen met artikel 95 van het EG-Verdrag.

Over de schending van het gelijkheidsbeginsel in samenhang gelezen met de richtlijn van de Raad 83/189/EEG

B.5.1. In verband met de in de zaak met rolnummer 639 aangevoerde schending van het gelijkheidsbeginsel in samenhang gelezen met de richtlijn van de Raad 83/189/EEG, die vóór de aanneming van alle technische voorschriften van Lid-Staten, de kennisgeving ervan oplegt, dient in herinnering te worden gebracht dat onder technische voorschriften wordt verstaan « technische specificaties, met inbegrip van de hierop toepasselijke bestuursrechtelijke bepalingen die *de jure* of *de facto* moeten worden nageleefd voor het verhandelen of het gebruik in een Lid-Staat of in een groot deel van deze Staat, met uitzondering van die welke door de plaatselijke overheid zijn vastgesteld » (artikel 1.5). Onder een « technische specificatie » dient te worden begrepen de « specificatie die voorkomt in een document ter omschrijving van de vereiste kenmerken van een produkt, zoals kwaliteitsniveaus, prestatie, veiligheid of afmetingen, met inbegrip van de voorschriften inzake terminologie, symbolen, proefnemingen en proefnemingsmethoden, verpakking,

het merken of etiketteren » (artikel 1, punt 1, 1°).

B.5.2. Van de bestreden bepalingen zouden enkel de artikelen 372, 3°, en 391 eventueel kunnen worden geacht technische voorschriften in te voeren.

Artikel 372, waarin de voorwaarden zijn opgesomd waaraan een verpakking waarvoor statiegeld wordt gevraagd met het oog op hergebruik, moet voldoen om de vrijstelling te genieten waarin artikel 371 voorziet, bepaalt :

« 3° op de verpakking moet een duidelijk zichtbaar kenteken voorkomen, waaruit blijkt dat ervoor statiegeld wordt gevraagd en dat zij herbruikbaar is. De Koning bepaalt de voorwaarden waaraan dat kenteken moet voldoen. »

Artikel 391, dat een aan alle milieutaksen gemeenschappelijke bepaling is, luidt als volgt :

« Teneinde te zorgen voor het toezicht op de inning van de milieutaksen en de consument te informeren, moet op alle verpakkingen of produkten onderworpen aan één van de bij deze wet bepaalde milieutaksen een kenteken voorkomen waaruit duidelijk blijkt ofwel dat zij onderhevig zijn aan een milieutaks alsook het bedrag van de milieutaks, ofwel de reden van de vrijstelling of het bedrag van het statiegeld. De Minister van Financiën regelt de wijze van uitvoering van dit artikel; hij kan met name bepalen dat daartoe op elke verpakking of elk produkt een stempel, strookje, dop, plaatje, etiket of iets anders moet worden aangebracht.

De Koning bepaalt de produkten die vrijgesteld zijn van de verplichting om het bedrag van het statiegeld aan te duiden. »

B.5.3. Zelfs gesteld dat de verplichting tot markering, vastgesteld bij de wet, kan worden beschouwd als een « technische specificatie » in de zin van de richtlijn, zou enkel van de toepassingsmodaliteiten ervan eventueel kennis moeten worden gegeven, in zoverre zij de fiscale noodwendigheden zouden overschrijden. Maar de artikelen 372, 3°, en 391 bevatten zelf geen enkele bepaling waaruit op voldoende nauwkeurige en dwingende wijze een technisch voorschrift in de zin van de richtlijn zou blijken.

B.5.4. De bestreden bepalingen vallen niet onder de werkingssfeer van de richtlijn 83/189/EEG van de Raad.

B.6. Het middel dat is afgeleid uit de schending van het gelijkheidsbeginsel in samenhang met bepalingen van het gemeenschapsrecht en het subsidiaire verzoek een prejudiciële vraag te stellen, kunnen niet worden aangenomen.

Ten aanzien van het beginsel van de vrijheid van handel en nijverheid

B.7.1. In de zaak met rolnummer 649 voeren de verzoekende partijen de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis), in samenhang gelezen met het beginsel van de vrijheid van handel en nijverheid. Het bestaan van milieutaksen in België zou de producenten verplichten twee produktengamma's te creëren : produkten bestemd voor de Belgische markt en produkten bestemd voor de buitenlandse markt. Het uitwerken van die nieuwe produkten zou zeer aanzienlijke investeringen vergen waardoor, ingeval die investeringen zouden worden

gedaan, de aan milieutaks onderworpen producenten en distributeurs van drankverpakkingen een onevenredige inbreuk op de voormelde vrijheid zouden ondergaan, zowel ten opzichte van de nijverheidssectoren waar geen milieutaksen worden geheven als ten opzichte van het door de wet nagestreefde doel.

B.7.2. De vrijheid van handel en nijverheid kan niet als een onbeperkte vrijheid worden opgevat. Zij verhindert niet dat de wet de economische activiteit van de personen en de ondernemingen regelt. De wetgever zou evenwel het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie schenden mocht hij op een discriminerende manier inbreuk maken op de vrijheid van handel en nijverheid.

B.7.3. Indien het waar is dat de wetgeving op de milieutaksen de ondernemingen die mineraalwater produceren en distribueren tot aanpassingen zal nopen, blijkt om de redenen uiteengezet in B.3.7 tot B.3.11, dat de beperkingen die uit de aangevochten wetgeving voortvloeien met betrekking tot de uitoefening van de vrijheid van handel en nijverheid, objectief en redelijk worden verantwoord en niet onevenredig zijn ten opzichte van het doel van de wet. De grief die de verzoevende partijen in de zaak met rolnummer 649 aanvoeren is derhalve niet verschillend van de grief die het Hof reeds heeft onderzocht en ongegrond verklaard.

Het middel is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de beroepen.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 2 februari 1995.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior